

LNU sitt høringsnotat til Meld. St. 28 (2024 –2025)

Tro på framtida - uansett bakgrunn

(Oppvekstmeldinga)

Som paraplyorganisasjon for 103 barne- og ungdomsorganisasjoner med rundt 600 000 medlemskap under 26 år, jobber vi for å sikre barns og unges rett til organisering, demokratisk deltakelse og frivillighet i hele landet.

Det er svært positivt at Stortingsmeldingen anerkjenner og vektlegger behovet for en helhetlig og tverrsektoriell innsats for å sikre barn og unges rett til mestring, utvikling, læring og fellesskap. LNU er glad for at meldingen løfter frem sivilsamfunnets og frivillighetens betydning i dette arbeidet i kapittel 5.4 barn og unges fritid. I dette innspillet til Meld St. 28 (2024 –2025) peker LNU på viktige punkter for å styrke den unge frivilligheten og medvirkning for barn og unge.

Gode rammevilkår for frivilligheten

Forutsigbare og gode rammevilkår er avgjørende for at barne- og ungdomsorganisasjoner skal kunne øke deltakelsen og legge til rette for flere møteplasser og fellesskap. Det er derfor positivt at meldingen understreker viktigheten av forutsigbar finansiering, enkle regelverk og tilgang til egnede lokaler i kapittel 5.4. Dette bør følges opp med konkrete tiltak og prioriteringer. LNU anbefaler:

Forutsigbar finansiering og frie midler

Den mest effektive fremgangsmåten for å styrke den unge frivilligheten er å styrke ordninger som gir organisasjonene frie midler, eksempelvis gjennom grunnstøtte, stemmestøtte, momskompensasjon og Frifond. Frie midler fører til mer aktivitet over hele landet, redusert administrativ byrde for organisasjonene, og at flere barn og unge får mulighet til å ta del i demokratiske fellesskap. LNU mener derfor at regjeringen bør øke grunnstøtta til barne- og ungdomsorganisasjonene, fortsette å styrke arbeidet med forenkling av statlige tilskuddsordninger, prioritere frie og brede tilskuddsordninger over smale prosjektordninger, og sikre en regelstyrt momskompensasjonsordning.

Tilgang på lokaler

For å styrke den unge frivilligheten må vi aktivt fjerne barrierene som hindrer engasjement og aktivitet. En av de mest vedvarende utfordringene for barne- og ungdomsorganisasjoner er at frivillige bruker mye tid og ressurser på å finne egnede lokaler. Meldingen understreker i kapittel 5.4.3 hvor avgjørende det er å ha tilgang til gode lokaler for å kunne skape aktivitet for barn og unge lokalt. Regjeringen viser til tidligere initiativ, blant annet et brev sendt til alle kommuner og fylkeskommuner i 2022 med oppfordring om å ha god dialog med den lokale frivilligheten om tilgang til lokaler, men en oppfordring alene er ikke tilstrekkelig. LNU mener at det offentlige må ta ansvar for at frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner enkelt får låne egnede og universelt utformede offentlige lokaler. Kommunenes regler for utlån av skolebygg må bli likere, og barne- og ungdomsfrivilligheten må kunne låne slike lokaler gratis.

Økt bruk av skolens fasiliteter kan være en god løsning, og vil samtidig gjøre informasjon om fritidsaktiviteter mer tilgjengelig. Meldingen peker på utfordringer knyttet til økte kostnader og behov for bemanning, men dette kan også åpne for nye arbeidsplasser for unge, for eksempel ved å ansette tilsynsvakter på ettermiddag og kveldstid. I tillegg kan det stilles krav om at foreninger og organisasjoner som benytter lokalene må være registrert i frivillighetsregisteret. Dette gjør det enklere for kommunene å følge opp og tilrettelegge for aktivitet, samtidig som det gir en oversikt over hvilke organisasjoner som faktisk benytter seg av tilbudet.

Medvirkning og demokrati

Våre medlemsorganisasjoner har lokallag og aktivitet i hele landet. Å legge til rette for, og satse, på den unge frivilligheten bidrar til et sterkt lokalsamfunn med engasjerte barn og unge som kan delta i selvvalgte fellesskap, oppleve mestring og bygge vennskap. Frivillige organisasjoner er ofte manges første møte med et demokratisk organ – for eksempel som medlem i et ungdomsparti, speider eller i kor. Dette er demokrati i praksis og deltagelse i den organiserte frivilligheten bygger tilhørighet og kjennskap til lokalsamfunn og demokrati. LNU mener at barn og unge må sikres reell medvirkning i demokratiet. Vi anbefaler derfor:

Stemmerett for 16- og 17-åringer

Det fremste virkemiddelet for å styrke unges medvirkning er å senke stemmerettsalderen til 16 år. Når 16- og 17-åringer får stemmerett, får de mulighet til å påvirke beslutninger som direkte berører deres hverdag, for eksempel skole, fritidstilbud, kollektivtransport og miljøtiltak. Erfaringer fra tidligere prøveordninger ved lokalvalg viser at 16- og 17-åringer bruker stemmeretten i like stor grad som folk ellers og i mye større grad enn andre unge velgere. Ved å gi unge mulighet til å stemme, får de erfaring med demokratiske prosesser og ansvarsfølelse for samfunnet. Dette kan føre til at de fortsetter å delta i valg og samfunnsliv senere i livet.

I kommuner hvor 16- og 17-åringer har fått stemme i prøveordningene, har andelen unge folkevalgte økt. Når vi vet at ungdom er underrepresentert i politikken, bør det være en politisk prioritet å gjøre demokratiet mer representativt. LNU mener at innføring av stemmerett for 16- og 17-åringer vil styrke unges demokratiforståelse og medborgerskap ytterligere. Når unge opplever at deres stemme har betydning, skaper det en følelse av ansvar og tilhørighet – noe som igjen styrker tilliten til at demokratiet faktisk representerer dem.

Styrking av lokale medvirkningsorganer

Alle kommuner og fylkeskommuner er lovpålagt å ha et ungdomsråd eller et tilsvarende organ som sikrer medvirkning fra barn og unge. Forskriften gir ungdomsrådene rett til å uttale seg i saker som er viktige for unge. Hvordan dette praktiseres er derimot ulikt fra kommune til kommune. I kapittel 6.4.6 står det skrevet at det er behov for strukturer som sikrer at barn og unges stemmer blir hørt, spesielt i utviklingen av tjenestetilbud og politikk. Det er positivt at regjeringen adresserer dette og refererer til arbeidet som gjøres med å tydeliggjøre Bufdir som et kompetansemiljø for barn og unges medvirkning. LNU understreker viktigheten av at et slikt miljø prioriterer å heve kompetansen blant alle som jobber med medvirkning av barn og unge, nasjonalt og lokalt.

LNU mener medvirkningsorganer slik som lokale ungdomsråd må ha forslagsrett i folkevalgte organer og tilstrekkelige ressurser til å mobilisere andre unge i kommunen. I [2024 oppga 70 %](#) av ungdomsrådene at de hadde talerett i møter. Dette er ikke godt

nok. Møterett, talerett og forslagsrett bør inn i forskriften. LNU mener at et medvirkningsorgan for ungdom må innfri minstekrav til selvstendighet, representasjon, kompetanse, informasjon og kontinuitet. Dette er viktig for å sikre at disse organene ikke blir symbolske, men fungerer som reelle medvirkningsorganer.

La unge engasjere seg – Politisk og organisatorisk fravær

Barn og unge skal ikke møte barrierer når de ønsker å delta i organisert aktivitet og demokratiske organisasjoner. Et konkret eksempel er fraværsgrensen i skolen: Den skal ikke hindre demokratisk deltakelse. I dag tolkes regelverket knyttet til politisk og organisatorisk fravær lokalt. Her må kommunene og fylkeskommunene få tydelige retningslinjer slik at engasjerte elever som ønsker å ta del i aktivitet ikke behandles ulikt avhengig av hvor du bor. Varierende kommunal og fylkeskommunal praksis skaper uforutsigbarhet for organisasjonene. LNU mener deltakelse i politisk og organisatorisk arbeid skal regnes som gyldig fravær på alle utdanningsinstitusjoner, både på lokalt og nasjonalt nivå. Gyldig fravær skal altså ikke begrenses til å gjelde kun partipolitisk aktivitet, men også omfatte aktiviteter i alle typer demokratiske organisasjoner.